

YASHIL

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№10

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 1044 sahifa.

2025-yil, 20-oktyabr

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

QAYTA TIKLANUVCHI YASHIL ENERGIYA: BARCHA UCHUN MUHIM MASALA.....	13
Muxiddin Kalonov	
MOLIYAVIY INNOVATSIYALAR: IQTISODIY MOHIYATI, QO'LLANILISHI VA RIVOJLANISHI.....	19
Quliyev Begimqul Melikovich	
SAVDO KORXONALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA STATISTIK TAHLIL USULLARIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI.....	24
Sabirova Oysuluv Shonazarovna	
KORXONANING MEBEL MAXSULOTLARI BOZORIDAGI O'RNINI KENGAYTIRISH USULLARI	30
Musayeva Shoirazimovna	
IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSIYA KO'RSATKICHLARI TIZIMINING FUNKSIONAL JIHATI.....	35
Alabayev Sobitxon	
MAMLAKATIMIZDA MAHSULOTLARNING MUVOFIQLIGINI BAHOLASH AMALIYOTI.....	40
Zakirov Ansabxon Akaidinovich	
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНЫХ ОБЛИГАЦИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	48
Саидахмедова Аида Мирзаевна	
KORXONALAR FAOLIYATIDA DEBITOR VA KREDITOR QARZDORLIKNI BOSHQARISH	55
Mirzayev Ozod Furkatovich	
AHOLI PUL DAROMADLARI VA HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISH KO'RSATKICHLARI O'RTASIDAGI EKONOMETRIK TAHLIL.....	59
Qodirov Farrux Ergash o'g'li	
BUDJET RESURSLARI SHAKLLANISHIDA HUDUDNING SOLIQ SALOHİYATINI OSHIRISH VA MOLIYAVIY BARQARORLIK.....	64
Yuldashev Adhamjon Axadjonovich	
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY RIVOJLANISHI TUSHUNCHASIGA NAZARIY YONDASHUVLAR.....	69
Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
МЕТОДИКА УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ ПОТОКАМИ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА	73
Минутдинова Лилия Тагировна, Машарипов Озод Алимович	
ГАРМОНИЗАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО	78
Абдужалилова Дилноз Абдусаттаровна	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA SMART TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARBLIGI	84
Sobirjonov Muxiddin Toxirjon o'g'li	
TO'LOVGA QOBILIYATSIZLIK HOLATIDAGI KORXONALARDA TUGATISH BALANSINI TUZISH.....	90
Nabiyev Gofurjon Nosirjon o'g'li	
O'ZBEKISTON SANOATINING "YASHIL" IQTISODIYOTGA O'TAYOTGANLIGI: IMKONIYATLAR VA CHEKLOVLAR	96
Habibullayev Oybek Asliddin o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT KONTSEPTSIYASINING EVOLYUTSIYASI VA ILMIY-NAZARIY YONDASHUVLAR.....	102
Allayarov Suxrob Rustamovich	
O'ZBEKISTONDA TO'G'RIDAN-TO'G'RI CHET EL INVESTITSIYALARINING MILLIY IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDAGI ROLI	107
Raxmatov Adxam Itolmasovich, Boynazarova Matluba Xatamovna	

HUDUDIY IJTIMOY TENGLIK VA KAMBAG'ALLIKNI YUMSHATISHDA MEHNAT RESURLARI OMILLARI.....	114
Durumov Temur G'olibovich	
TRANSPORT TARMOG'I VA MILLIY IQTISODIYOTNING ASOSIY TARMOQLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIKNI MODELASHTIRISH (SURXANDARYO VILOYATI MISOLIDA)	121
Turayev Baxtiyor Ergashevich, Aymatov Sirojiddin To'raqul o'g'li	
РОЛЬ ЭНЕРГЕТИКИ В ФОРМИРОВАНИИ УСТОЙЧИВОГО РОСТА ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА.....	134
Нигматуллаева Гулчехра Нуруллаевна	
O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM BOZORINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI VA UNDA SIFAT MENEJMENTINING ROLI.....	139
Yuldashev Iskandar Bahromovich	
YER QA'RIDAN FOYDALANUVCHILARGA SOLIQ SOLISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	145
Zoxidov Ismatjon Yunusjon o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TURIZM INDUSTRIYASIDA INNOVATSION BIZNES-MODELLAR.....	151
Shaxinabonu Choriyeva	
AVTOTRANSPORT – EKSPEDITSIYA XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING KONTSEPSIYASI	157
Ergasheva Mukhabbat Abdusamatovna	
“YASHIL” ENERGIYA ISHLAB CHIQUVCHI KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI SOLIQQA TORTISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	163
Toshtemirov To'liqin Toirjonovich	
DAVLAT IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SIYOSIY INSTITUTLARNING ROLI VA UNI KUCHAYTIRISH MEKANIZMLARI.....	166
O. Nurmuradov	
TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI BANK TEXNOLOGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH ASOSLARI	171
Meyliqulov Shaxboz Xolmamat o'g'li	
СВЯЗНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНЫХ И РЕГИОНАЛЬНЫХ СТРАТЕГИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ: ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ.....	176
Ташматов Гайрат Ровшанович, Содиков Авазбек Мадаминович	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI TURIZM SOHASINI RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	183
Zarikeyeva Miyasar Maratovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING RIVOJLANISH TENDENSIYASI.....	187
Saidrahmatova Zuhaxon Saidazim qizi	
O'ZBEKISTON KONCHILIK SANOATI KORXONALARIDA INVESTITSION JARAYONLARNI BOSHQARISH VA INNOVATSION XAVFLARNI KAMAYTIRISH STRATEGIYALARI	192
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
O'ZBEKISTONDA QULAY INVESTITSIYA MUHITINI SHAKLLANTIRISH MUAMMOLARI.....	196
Xuramov Zafar Rajabaliyevich	
PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARIDA XOMASHYO TA'MINOTI BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING XORIJ DAVLATLAR TAJRIBASI.....	201
Zakirov Abduazim Abdurashidovich	
НОВЫЙ ЭТАП ПРИМЕНЕНИЯ РЫНОЧНЫХ МЕХАНИЗМОВ В ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	206
Махкамов Ибраим	
O'ZBEKISTONDA SUG'URTA BOZORINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI.....	213
Xushmuradov Oman, Ismoilov Sherzod Ismoil o'g'li	
GLOBALIZATSIYA SHAROITIDA MILLIY IQTISODIYOT NAZARIYASI.....	217
Mo'yidinov Xurshidbek Abdullayevich	
DORIVOR O'SIMLIKLARNI QAYTA ISHLASHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI	221
Usmonov Mirg'ulom Xoshim o'g'li	

BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA YERISHISHDA SUN'IY INTELLEKT TIZIMLARINI QO'LLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILASHTIRISH (XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI MISOLIDA)	227
Nasrulloev Hayotjon Xabibulloevich	
НЕЙРОИНТУИТИВНЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И ЕГО РОЛЬ В УПРАВЛЕНИИ РИСКАМИ В БИЗНЕСЕ.....	233
Ягудин Дмитрий Рустамович	
RESURLARNI SOLIQQA TORTISH AMALIYOTINING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI VA ULARNING MILLIY SOLIQ TIZIMIDA QO'LLASH MASALALARI	240
Nasimdjanoov Yunusjon Zoxidovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI UCHUN QO'LLANILAYOTGAN SOLIQQA TORTISH MEXANIZMLARI	246
Akbarov Akramjon Ibragimzhonovich	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA "YASHIL" MARKETINGNI JORIY ETISHNING DOLZARB JIHATLARI	250
Bazarova Fayyoz Tuxtamurodovna	
INSON KAPITALI VA IQTISODIYOTNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI.....	255
Muzaffar Raximov	
UY-JOY KOMMUNAL XO'JALIGINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	259
Odamboyev Oybek Ravshanbek o'g'li	
INTERNATIONAL ORGANIZATIONS' APPROACHES TO ATTRACTING INVESTMENT IN HUMAN CAPITAL	268
Akhmadaliyeva Nikholakhon	
RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	273
Vohobov Hikmatillo Ma'mirjon o'g'li	
ФОРСАЙТ И ЭКОНОМИЧНЫЕ ИННОВАЦИИ КАК ДРАЙВЕРЫ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ТОРГОВЛИ САМАРКАНДА	280
Тохинова Гуллола Миркамолевна	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI BOSHQARISHDA KASB-HUNAR TA'LIMI BITIRUVCHILARINING O'RNI	287
Toshpulatov Sherzod Xaydarkulovich	
DIGITAL TECHNOLOGIES IN ECOTOURISM: INNOVATIVE STRATEGIES FOR ADVANCING GREEN TOURISM	292
Barno Erkayeva	
AGROTURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	296
Baymuradova Iroda Shermamatovna, Mardonova Zarifa Numonjonovna	
DAVLAT BUDJET NAZORATI TIZIMINI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	301
B.Sh.Mirzayev	
YOSHLAR BANDLIGIDA KO'NIKMALAR NOMUTANOSIBLIGI MUAMMOLARI VA YECHIMLARI.....	307
Raxmatxo'jayev Axrorxo'ja Akmal o'g'li	
TO'QIMACHILIK MAHSULOTLARINING EKSPORT SALOHİYATINI TAHLIL QILISH VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI BAHOLASH.....	311
Oqboyev Alisher Rasuljanovich	
РЕИНЖИНИРИНГ БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ И ИХ РОЛЬ В РАЗВИТИИ БАНКОВСКОГО БИЗНЕСА.....	317
Рахимходжаева Нодира Саидрахаловна	
QISHLOQ XO'JALIGI TA'MINOT ZANJIRI JARAYONLARINING HOZIRGI HOLATINI TAHLIL QILISH.....	323
Ermonov Farrux	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI SHAKILLANTIRISH JARAYONIDA MOLIVAVIY NAZORATNI INNOVATSION TA'LIM YO'NALISHLARINI YO'LGA QO'YISH ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	329
Turg'unov Bahtiyor Nuriddinovich	

MARKAZIY OSIYODA SUV RESURSLARINI BOSHQARISH VA HAMKORLIKNING DOLZARB MASALALARI	334
Amanbaev Amanali Orazbaevich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI TURDAGI LOGISTIKA XIZMATLARINING USLUBIY ASOSLARI.....	338
Z. Teshayev	
O'ZBEKISTON AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA XIZMATLARI SOHASINING AMALDAGI HOLATINI TAHLIL QILISH.....	343
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
KORPORATIV BOSHQARUVDA LEADERSHIP 4.0 TAMOYILLARINI JORIY ETISH SAMARADORLIKNI OSHIRISH IMKONIYATLARI.....	349
Ismailov Allayor Rashidovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASH MASALALARI	355
Yusupov Farxod Adamboyevich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI O'RNI VA UNI RIVOJLANTIRISHNI USTUVOR YO'NALISHLARI	359
Abdullaeva Nilufar Javdat qizi	
MINTAQADA SANOAT KORXONALARINI RIVOJLANTIRISHNING SOLISHTIRMA EKONOMETRIK MODELLARI (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)	363
Saatmurotov Shohrux Zafar o'g'li	
O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORI: RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA ISTIQBOLLI IMKONIYATLAR	369
Abdurazaqov Jasur Abdunasimovich	
RAQAMLI PLATFORMALAR YORDAMIDA NORASMIY VA YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISHNING QO'SHIMCHA IMKONIYATLARI TO'G'RSIDA.....	374
Nasrullayev Hikmatullo Habibulloyevich	
O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI QO'LLAB-QUVVATLASH MAQSADIDA "XIZMATLAR IPOTEKASI" MOLIYAVIY INSTRUMENTLARINI AMALIYOTGA JORIY QILISH MASALALARI	379
Uskenbayeva Dilnoza Boxodir qizi	
ЭКОНОМИКО-СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ КАПЕЛЬНОГО ОРОШЕНИЯ ПРИ ВОЗДЕЛЫВАНИИ ЛУКА В ДЖИЗАКСКОЙ ОБЛАСТИ.....	384
Суюнов Шохзодбек Мурод угли	
XORIJIY DAVLATLAR SANOAT IQTISODIYOTIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH TAJRIBASI (YAPONIYA, KOREYA VA GERMANIYA MISOLIDA)	389
Mansurova Sayyora Baxtiyor Kizi	
KORXONALARDA ISHLAB CHIQUARISH XARAJATLARI HISOBGA OLIISHDA XORIJ TAJRIBASINI QO'LLASH	395
Raxmatov Baxriddin Baxtiyor o'g'li	
PECULIARITIES OF THE IRRIGATION WATER DELIVERY PAYMENT IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN	399
Muminov Sherzod Kholmirzaevich	
DIGITALIZATION OF AGRICULTURAL PRODUCTS FOR EXPORT	404
Azimov R.B.	
AHOLI JON BOSHIGA UMUMIY DAROMADLAR HAJMINI TREND MODELLAR ASOSIDA PROGNOZLASH	409
Xolto'rayev Islom Ilhomovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI BANDLIK SHAKLLARI	416
Sayipov Begzod Rahimovich	
TIJORAT BANKLARINING YANGI DAVR SHAROITIDA MOLIYAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASH USULLARI VA INDIKATORLARI	422
Sadikov Iskandar Gayratovich	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARINING SAMARADORLIGINI IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI	427
Ibrohimov Davronbek Muhammadi o'g'li	

MAHALLIY BUDJET SOLIQLI DAROMADLARI BAZASI BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SOLIQLAR TA'SIRCHANLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	433
Isoqov Zafarjon Zokirjonovich	
TOSHKENT SHAHRIDAGI YIRIK SOLIQ TO'LOVCHILARNING SOLIQ QARZDORLIGI TAHLILI	438
Soipov Boburmirzo Nosirjon o'g'li	
РОЛЬ ЖИЛИЩНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В СИСТЕМЕ КОМПЛЕКСНОГО РАЗВИТИЯ ТЕРРИТОРИЙ МЕЗОУРОВНЯ	446
Далиев Ахтам Шарафутдинович	
TO'QIMACHILIK SANOAT KORXONALARIDA INSON RESURSLARINI BOSHQARISHDA XORIJ TAJRIBALARINING ZARURLIGI	454
Abdullayev Dostonbek G'ofurjon o'g'li	
TURISTIK KLASSTERLARNING NAZARIY ASOSLARI VA ULARNING HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI O'RNI	458
Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RESURS TA'MINOTI BOSHQARUVINING NAZARIY KONSEPSIYALARI VA MODELLARI	462
Arziqulova Oybar chin Eshquvat qizi	
XIZMATLAR SEKTORIDA RAQAMLI INNOVATSIYALAR VA MIJOZLAR EHTIYOJLARINI QONDIRISH MEKANIZMLARI	467
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СУЩНОСТЬ ПОДГОТОВКИ КАДРОВ В РАЗВИТИИ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА	472
Базаров Бердымурад Улугмуродович, Атавуллаева Саида Джумабекмуродовна	
TURIZM SOHASIDA KADRLAR SALOHİYATINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMI	478
Ho'jaqulov Bobur Rustam o'g'li	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA DAVLATNING RO'LI	483
Nabiyeva Muxabbat Djabirxanovna	
"HOW GREEN INVESETMENTS CAN EFFECT ON ECONOMIC GROWTH IN DEVELOPING COUNTRIES"	485
Farangiz Ma'rufjonovna Pirmatova	
TIJORAT BANKLARIDA UZOQ MUDDATLI RESURSLAR MANBALARI VA ULARNING HAJMINI OSHIRISHNING ZARURIYATI	493
Abduraxmonov Akmal Nurmat o'g'li	
GLOBAL BOSHQARUV VA BARQAROR RIVOJLANISHDA YASHIL TEXNOLOGIYALARNING ROLI	498
M.Sh. Tolipov	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ	504
Буранбаева Шоира Рустамовна	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA PIYOZ YETISHTIRISHDA TOMCHILATIB SUG'ORISHNI QO'LLASH ISTIQBOLLARI	508
Suyunov Shohzodbek Murod o'g'li	
YENGIL SANOAT KORXONALARINING RIVOJLANISHIGA BOSHQARUV MADANIYATIDAN FOYDALANISHNING TA'SIRI	513
Aknazarova Zebiniso Bagdadovna	
ISHLAB CHIQRISHNI DIVERSIFIKATSIYALASH SHAROITIDA KORPORATIV BOSHQARUVNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZM SAMARADORLIGINI ANIQLASH USULLARI	518
Qurbaniyazov Shaxzodbek Karimovich	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISH VA JOYLASHTIRISHNING IQTISODIY VA TASHKILIY ASOSLARI	524
Salimov Burxon Abubakirovich	
"YASHIL" IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH VA UNDA ENERGIYADAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	530
Berdiyeva Aziza G'anisher qizi	

SIRKULAR IQTISODIYOTDAN KORXONA VA TADBIRKORLAR MANFAATLARI	535
Sodikov Zokir Rustamovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK SOHASIDA ME'YORIY-HUQUQIY BAZANI ISHLAB CHIQISH	541
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Ubaydullayev Toxirjon Abdullajanovich	
MINTAQA OZIY-OVQAT MAHSULOTLARI CHAKANA SAVDOSIDA SHADOW WAREHOUSE MODELIGA ASOSLANGAN YETKAZIB BERISH TIZIMINI JORIY QILISH	548
Ibrayimova Dilnoza Abdisherpovna	
XIZMATLAR SAVDOSI SOHASIDA O'ZBEKISTONNING XALQARO HAMKORLIK IMKONIYATLARI	555
Qodirjonov A.M.	
TO'QIMACHILIK SANOATINI IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH KONSEPSIYASINI SHAKLLANTIRISH USLUBIYOTI	559
Madraximova Gulasal Ro'zimboy qizi	
ГЛОБАЛЬНЫЕ ТРЕНДЫ СМАРТ-ТУРИЗМА И ИХ ПРИМЕНИМОСТЬ К КУЛЬТУРНОМУ НАСЛЕДИЮ УЗБЕКИСТАНА	564
Салихбаев Нурсултон Равшанович	
IJTIMOIIY HIMOYA TIZIMI VA IJTIMOIIY TIBBIY XIZMATLAR O'ZARO BOG'LIQLIGINING NAZARIY ASOSLARI	572
Shanazarov Farrux Shodiyorovich	
ТЕХНИКО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ РАЗРАБОТКИ МОБИЛЬНОГО ПРИЛОЖЕНИЯ JOB BARAKA ДЛЯ РЫНКА ТРУДА УЗБЕКИСТАНА	577
Еримбетова Улбосын Маратовна	
TASHQI SAVDO VA INVESTITSİYALAR TAHLILI HAMDA ULARNING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRI	582
Jalolov Bekzod Sherzod o'g'li	
"O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESLAR UCHUN SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA MOLIYAVIY KO'RSATKICHLARNI TAHLIL QILISH VA RAQAMLI YECHIMLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH"	586
Azamatjon Mardayev Abdusamat o'g'li	
FARMATSEVIKA MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQARUVCHI KORXONALARDA BUXGALTERIYA HISOBINI TASHKIL ETISHNING ME'YORIY-HUQUQIY ASOSLARI	591
Xudaynazarova Dilnoza Gafurovna	
O'ZBEKISTONDA INNOVASION TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA KADRLAR TAYYORLASH MENEJMENTINING AMAL QILISH USULLARI VA TURLARI	596
Ergashev To'liqin Shokirovich	
HUDUDIIY IQTISODIYOTNI RAQAMLI TEKNOLOGIYALAR ASOSIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH	602
Ibragimov Baxrom Baxodirovich	
ISLOMIY MOLIYA INSTRUMENTLARINI JORIY ETISH ORQALI O'ZBEKISTONDA MOLIYA BOZORINI DIVERSIFIKATSIYA QILISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI	606
Xodjayev Aziz Shovkatovich	
MAHALLIY HOKIMIYAT QAROR QABUL QILISH JARAYONLARIDA DINAMIK OMILLAR VA ULARNING INTEGRATSIYASI	611
Axmedov Farxod Raxmonjonovich	
UZOQ MUDDATLI AKTIVLAR AUDITINI TASHKIL ETISH VA TAHLIL QILISH METODLARINI TAKOMILLASHTIRISH	617
Rizakulov Abdurauf Abdimutalibovich	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ ТУРИЗМА ЧЕРЕЗ КРЕАТИВНУЮ ИНДУСТРИЮ В РЕСПУБЛИКЕ КАРАКАЛПАКСТАН	623
Хошимова Камилла Навфал қизи	
IMITATION MODELDA AXBOROT NORAVSHANLIGI SABABLI YUZAGA KELADIGAN IQTISODIY SAMARASIZLIK TAHLILI	633
Qodirov Zohidjon Eralievich	

JISMONIY SHAXSLAR TOMONIDAN KREDITLARDAN FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI	637
Turdiboyeva Kumush Erkinovna	
SOG'LIQNI SAQLASH XIZMATLARI SOHASIDA SIFATNI BAHOLASH KO'RSATKICHLARI VA IQTISODIY SAMARADORLIK O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	641
Usmanova Nasiba Akbarjonovna, Eshbekova Xayriniso Baxtiyorovna	
SOLIQ TO'LOVCHILAR FAOLIYATINING SEGMENTATSIYASIGA ASOSLANIB SOLIQ XAVFLARINI ANIQLASH VA BAHOLASHNING AMALIY YONDOSHUVI	648
Elbaeva M.R.	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK NAZARIY ASOSLARI VA IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI.....	653
Hamroyev G'ayratjon Sultonovich	
QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA ISHLAB CHIQUVISHNI SIFAT MENEJMENTI TAMOYILLARI ASOSIDA TASHKIL ETISHNING XORIJ MAMLAKATLAR TAJRIBASI	657
Achilov Ilmurad	
MINTAQALAR INVESTITSION SALOHİYATINI OSHIRISHNING NAZARIY VA METODOLOGIK ASOSLARI	663
Qobilov Anvar Eshpo'lotovich	
KORXONALARNING YASHIL MARKETING STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQUVISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	669
Sapayev Axmed Durdibayevich	
SANOAT KORXONALARINING SAMARADORLIGINI BAHOLASHDA KO'P MEZONLI TAHLIL USULLARINI QO'LLASH.....	674
Muxammadaliyev Mirzohidjon Muxammadali o'g'li	
BOJXONA HUDUDIDA QAYTA ISHLASH BOJXONA REJIMINING AMALDAGI HOLATI TAHLILI	681
Abdullayev Shaxzodbek	
ENSURING SUSTAINABLE REGIONAL DEVELOPMENT THROUGH INTEGRATION OF RECREATION AND ECOTOURISM RESOURCES IN UZBEKISTAN	686
Shaymanova Nigora Yusupovna	
MAKROIQTISODIYOTDA ISTE'MOL VA JAMG'ARISH FUNSIYALARI VA ULARNING O'ZBEKISTONDA O'ZGARISHI TENDENSIYALARI	691
Rustamov Narzillo Istamovich	
CHAKANA SAVDONI BOSHQARISHDA "BIG MIDDLE" NAZARIYASIDAN FOYDALANISH.....	697
Yaqubov Azizbek G'anibekovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA HUNARMANDCHILIKNI RIVOJLANTIRISHNING PROGNOZ VARIANTLARI.....	701
Ermetov Amirbek Ismailovich	
FISKAL NOMARKAZLASHTIRISH BO'YICHA XITOY TAJRIBASI.....	708
Lokayev Bekzod Sherkobilovich	
SANOAT KORXONALARIDA RAQAMLI BOSHQARUV TIZIMLARI: IMKONIYATLAR VA CHEKLOVLAR.....	712
Ismatullayeva Munisxon Bori qizi	
EKOLOGIYA VA ATROF MUHITNI MUHOFAZA QILISH SOHASIDA DASTURIY BUDJETLASHTIRISH BO'YICHA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	717
Dilshod Pulatov, Dildora Mirzaeva, Gulzora Qahharova	
TIKUV-TRIKOTAJ SANOATIDA MEHNAT UNUMDORLIGINI OSHIRISH OMILLARI VA BOSHQARUV STRATEGIYALARI.....	725
Mardiyev Bunyod Sirojiddin o'g'li	
BURNOUTNING OLDINI OLIH: XODIMLAR SALOMATLIGI STRATEGIYASI.....	731
Ergasheva E'zoza Dilshod qizi	
O'ZBEKISTONDA KORXONALARNING TASHQI IQTISODIY FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI.....	736
Pulatova Moxira Baxtiyorovna	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA XARAJATLARNI BOSHQARISH VA HISOBGA OLIHNING INNOVATSION USULLARI: MENEJMENT VA BUXGALTERIYANING O'ZARO INTEGRATSIYASI	742
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	

RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA AHOLI DAROMADLARINI OSHIRISH MEXANIZMLARI	748
Uzoqov Suhrobjon Do'smat o'g'li	
OLIY TA'LIMNI MOLIYALASHTIRISH MODELLARI	754
Talapova Nargiza Baxriddinovna	
ВОЗОБНОВЛЕНИЕ ДОБЫЧИ ПРИРОДНОГО ГАЗА ИЗ ТРЁХ СКВАЖИН УЧАСТКА ХОДЖАСАЯТ ГКМ ДЕНГИЗКУЛЬ	758
Набиев Шахзод Темурович, Иргашбаев Шоҳрух Фаррух угли, Маннафова Улугбек Умар угли	
MADANIY TURIZM INDUSTRIYASINING RIVOJLANISH IMKONIYATLARI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	764
Toxirov Dilyor Davlatovich	
MOLIYAVIY AUTSORSING NAZARIYALARI VA UNING RIVOJLANISH BOSQICHLARI	768
Babadjanov Umidbek Kamildjanovich	
TURIZM – TARIXIY XOTIRA VA ZAMONAVIY XIZMATLAR UYG'UNLIGI IFODASI	773
Janzakov Bekzot Kulmamat o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI RAQOBATBARDOSHLIGINING MOHIYATI VA BAHOLASH MEZONLARI	777
Abdikarimova Zilola Baxramovna	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARINI DIVERSIFIKATSIYALASHNING NAZARIY ASOSLARI	784
Ro'ziyeva Shaxlo Salimboyevna	
AXBOROT TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISH VA TEXNIK XIZMAT KO'RSATISHNI QO'LLAB-QUVVATLASH	788
Samiyeva Maftuna Faxriddin qizi	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARI DAROMADLILIGINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	791
Sanayev Javoxir Shovkat o'g'li	
FISCAL, MONETARY, AND CUSTOMS-TARIFF POLICIES IN ENSURING NATIONAL ECONOMIC STABILITY: EVIDENCE FROM UZBEKISTAN.....	796
Maxmudov S.T.	
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ ТУРИСТИЧЕСКИХ КЛАСТЕРОВ	801
Юсупова Н.Т.	
SANOAT KORXONALARINING IQTISODIY O'SISHIGA TA'SIR ETUVCHI ASOSIY FAKTORLAR TAHLILI	807
Rahimova Mushtariybegim Muxammadg'olib qizi	
DEMOGRAFIK O'ZGARISHLAR VA ULARNING IJTIMOIIY-IQTISODIY OQIBATLARI.....	812
Abdumalikova G.F.	
MINTAQAVIY INVESTITSIYA SIYOSATINI SAMARALI BOSHQARISHNING IQTISODIY VA INSTITUTSION ASOSLARI	821
Kenjayev Ikrom Ergashboyevich	
RAQAMLI AVIATSIYA EKOTIZIMI: AI/ML, DIGITAL TWIN VA BLOKCHEYN INTEGRATSIYASI	828
Azimova Moxinur Nozimovna	
XALQARO MOLIYA BOZORLARIDA INVESTITSIYA RISKLARINI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI	834
G'afurov Sherzod Abduvaxob o'g'li	
SURXONDARYO VILOYATINING REKREATSIYA RESURSLARI VA DAVOLASH-SOG'LOMLASHTIRISH TURIZMI SALOHİYATI	839
Murtazayeva Gulrux Isabek qizi	
MINTAQALAR TURISTIK-REKREATSION IMKONIYATLARINI BAHOLASHDA ZAMONAVIY GIS USULLARINI QO'LLASH (SARIOIYO TUMANI MISOLIDA)	845
Safarov Manuchexr Axtam o'g'li	
XITOIY TAJRIBASI ASOSIDA INVESTITSIYA MUHITINI TAKOMILLASHTIRISH	852
Tirkashev Farruxjon Xolyigitovich	
TURIZM FAOLIYATINI DIVERSIFIKATSIYA QILISHGA OID NAZARIY BILIMLARINING SHAKLLANISH XUSUSIYATLARI	857
Maxmudova Aziza Pirmamatovna	

TIJORAT BANKLARI RESURS BAZASI MUSTAHKAMLIGINI BAHOLOVCHI KO'RSATKICHLAR TIZIMI	863
Raxmanov Ilxom Xurramovich	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA BOSHQARUV TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	871
Maxsudov Sherzod Solijonovich	
FISCAL, MONETARY, AND CUSTOMS-TARIFF POLICIES IN ENSURING NATIONAL ECONOMIC STABILITY: EVIDENCE FROM UZBEKISTAN.....	877
Mahmudov Sarvar	
ATROF-MUHITGA OID FISKAL KO'RSATKICHLAR ASOSIDA MINTAQAVIY BAHOLASH	882
Zilola Rahmatova	
XORAZM VILOYATI TUMANLARIDA EKSPORT SAMARADORLIGI: STOXASTIK CHEGARAVIY TAHLIL (SFA) ASOSIDAGI EMPIRIK YONDASHUV	887
Fozil Xolmurotov	
МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОЦЕНКИ БЕДНОСТИ: МЕЖДУНАРОДНЫЕ ПОДХОДЫ И НАЦИОНАЛЬНАЯ СПЕЦИФИКА.....	900
Мамаризоев Жахонгир Исохонович	
EKOLOGIK VAZIYAT VA AHOLI SALOMATLIGINING PROGNOZ KO'RSATKICHLARI	905
Egamqulov Husniddin Erkaboyevich	
CHO'L HUDUDLARIDA TURISTIK RESURLARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI.....	911
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Mavlonov Ahmadjon Muhammadovich	
КОНЦЕПЦИЯ ИДЕНТИФИКАЦИИ И ИЗМЕРЕНИЯ ЭФФЕКТОВ ЗАНЯТОСТИ В ЭКОЛОГО-ОРИЕНТИРОВАННОЙ ЭКОНОМИКЕ	918
Сагидуллин Фарид Радикович	
ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИИ ГОСТИНИЧНОГО БИЗНЕСА В СФЕРЕ ПРОДВИЖЕНИЯ И СБЫТА ТОВАРОВ И УСЛУГ В ИНДУСТРИИ ГОСТЕПРИИМСТВА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	927
Бабаджанова Лола Шопулатовна	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA OZIYQ-OVQATNI RIVOJLANTIRISHDA QISHLOQ XO'JALIGINING ROLI.....	935
G'aniyev Baydulla Toshmurodovich, Bustonov Komiljon Kumakovich	
TURISTIK MINTAQALARNI RIVOJLANTIRISHDA MAHALLIY AHOLINING ISHTIROKINI TA'MINLASHNING AYRIM MASALALARI	943
Abduxamidov Sarvar Adxamovich	
TA'LIM KLASSTERLARI KONTEKSTIDA BOSHQARUVNING ZAMONAVIY MUAMMOLARI VA STRATEGIK YECHIMLARI: TRIPLE HELIX MODEL ASOSIDA TAHLIL.....	947
Imamova Nilufar Asamutdinovna	
EKOLOGIK TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY ASOSLARI VA ISTIQBOLLARI.....	954
Xamdullayeva Gulhayo Ergash qizi	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI RAQOBATBARDOSHLIGINI BAHOLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARI	960
Sirojiddinov Kamoliddin	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	967
Seytimbetov Kabul Serimbetovich	
AGROTADBIRKORLIK FAOLIYATINING ASOSIY FUNKSIYALARI VA RIVOJLANISH QONUNIYATLARI.....	971
Nasriddinov Xusanbek Sadriddin o'g'li	
TEMIR YO'L TRANSPORTIDA ENERGIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISH: QAYTA TIKLANADIGAN ENERGIYA MANBALARI	976
Abdusattorov Abdusamat Sobirovich	
QISHLOQ XO'JALIGIDA RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH VA OZIYQ-OVQAT MAHSULOTLARINI ISHLAB CHIQRISHDA MENEJMENT QARORLARINING IQTISODIY TAHLILI	981
Karieva Gulnora Abdullayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
TA'LIM TIZIMINI MOLIYALASHTIRISHDA O'QUV DASTURLARINING KAPITAL ZICHLIGI	989
Dusanov Salim Mamarasulovich	

QATTIQ CHIQINDILARNI QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA INNOVATSION MENEJMENTNING O'RNI VA AHAMIYATI	995
Temirov Azizbek Voit o'g'li	
STRATEGIK REJALASHTIRISH ORQALI KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIK FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH	1002
G.Ya. Muxibova, O.U. Sharifxodjayeve, O. To'rabekova	
ДЕТЕРМИНАНТЫ И ПОСЛЕДСТВИЯ МЕЖРЕГИОНАЛЬНОЙ МОБИЛЬНОСТИ РАБОЧЕЙ СИЛЫ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	1009
Шакаров Зафар Гаффорович	
TURIZM KLASSTERLARIDA TIBBIY XIZMATLAR INTEGRATSIYASI: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI	1018
Yazdanova Shohista Tuyg'un qizi, Farxodova Shohnnoza Umidbek qizi	
TELEKOMMUNIKATSIYA SOHASI KORXONALARINING INNOVATSION FAOLLIGINI OSHIRUVCHI ZAMONAVIY YONDASHUVNI ISHLAB CHIQISH	1027
Xojiyeva Nazokat Davronbekovna	
QAYTA TIKLANADIGAN ENERGIYA MANBALARINING BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI: O'ZBEKISTON MISOLIDA.....	1034
Shodiyeva Zarinnabonu Shodi qizi	
O'ZBEKISTON QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA KORPORATIV BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI	1039
Qurbaniyozov Shaxzodbek Karimovich	

O'ZBEKISTON QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA KORPORATIV BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI

Qurbaniyozov Shaxzodbek Karimovich

Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

E-mail: sh.kurbaniyozov@trm.uz

Annotatsiya. Mazkur maqolada O'zbekiston qurilish materiallari sanoatida korporativ boshqaruv samaradorligini oshirishning istiqbolli yo'nalishlari ilmiy asosda tahlil qilingan. Tadqiqotda sohada amalga oshirilayotgan islohotlar, korporativ boshqaruv tizimining rivojlanish bosqichlari, moliyaviy va tashkiliy omillarning ta'siri hamda xalqaro tajribalarning ahamiyati atroflicha yoritilgan. Shuningdek, korporativ boshqaruv samaradorligini oshirish orqali sohaning investitsiya jozibadorligini kuchaytirish, raqobatbardoshlikni mustahkamlash va barqaror rivojlanishni ta'minlash imkoniyatlari ilmiy jihatdan asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: korporativ boshqaruv, samaradorlik, qurilish materiallari sanoati, investitsiya muhiti, raqobatbardoshlik, innovatsiya, rivojlanish istiqbollari.

Abstract. This article provides a comprehensive scientific analysis of the prospective directions for enhancing the efficiency of corporate governance in Uzbekistan's construction materials industry. The study examines the ongoing reforms, stages of development of the corporate governance system, and the influence of financial and organizational factors, as well as the importance of international best practices. The article emphasizes that improving corporate governance can enhance investment attractiveness, strengthen competitiveness, and ensure the sustainable development of the industry.

Key words: corporate governance, efficiency, construction materials industry, investment climate, competitiveness, innovation, development prospects.

Аннотация. В статье проведён научный анализ перспективных направлений повышения эффективности корпоративного управления в промышленности строительных материалов Узбекистана. В исследовании раскрыты текущие реформы в отрасли, этапы развития системы корпоративного управления, влияние финансовых и организационных факторов, а также значение международного опыта. Особое внимание уделено возможностям повышения инвестиционной привлекательности, конкурентоспособности и обеспечения устойчивого развития отрасли за счёт совершенствования корпоративного управления.

Ключевые слова: корпоративное управление, эффективность, промышленность строительных материалов, инвестиционный климат, конкурентоспособность, инновации, перспективы развития.

KIRISH

Hozirgi davrda O'zbekiston iqtisodiyotida sanoat tarmoqlarini, jumladan, qurilish materiallari sanoatini barqaror rivojlantirish strategik ahamiyat kasb etmoqda. Mamlakatda amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlar, yangi sanoat zonalari va klasterlarning tashkil etilishi, shuningdek, infratuzilmaviy loyihalarning kengayib borishi natijasida qurilish materiallariga bo'lgan ichki va tashqi talab sezilarli darajada oshmoqda. Bu jarayon sohada boshqaruv tizimini yanada takomillashtirish, ayniqsa, korporativ boshqaruv samaradorligini oshirishni muhim strategik vazifaga aylantirmoqda.

Korporativ boshqaruv tizimi — bu korxona faoliyatini strategik rejalashtirish, moliyaviy barqarorlikni ta'minlash, resurslardan oqilona foydalanish va manfaatdor tomonlar o'rtasidagi hamkorlikni samarali yo'lga qo'yish orqali iqtisodiy samaradorlikni ta'minlaydigan muhim boshqaruv mexanizmidir. Qurilish materiallari sanoatida korporativ boshqaruvning samaradorligini oshirish, eng avvalo, investitsiya jozibadorligini kuchaytirish, innovatsion faoliyatni rag'batlantirish, ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish hamda sohaning raqobatbardoshligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Amaliy jihatdan qaraganda, bugungi kunda qurilish materiallari ishlab chiqarish sohasida korporativ boshqaruv tamoyillarini to'liq joriy etish yo'lida tizimli yondashuvlar shakllanmoqda. Ayrim korxonalarda boshqaruvning shaffofligi, resurslardan samarali foydalanish, uzoq muddatli strategik rejalashtirish va risklarni boshqarish tizimlari bosqichma-bosqich takomillashib bormoqda. Shu bilan birga, mavjud jarayonlarni chuqur tahlil qilish va ilg'or xalqaro tajribalarni joriy etish sohada korporativ boshqaruvni yangi bosqichga ko'tarish uchun zarur omil hisoblanadi.

Shu bois, O'zbekiston qurilish materiallari sanoatida korporativ boshqaruv samaradorligini oshirishning istiqbolli yo'nalishlarini ilmiy asosda aniqlash, ularning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish hamda xalqaro tajribalar asosida milliy modelni ishlab chiqish bugungi kunning dolzarb ilmiy va amaliy vazifasidir. Bunday yondashuv nafaqat sohaning ichki rivojlanishiga, balki mamlakat iqtisodiyotining barqaror o'sishiga, investitsiya muhiti yaxshilanishiga va xalqaro raqobatbardoshlikning oshishiga ham samarali hissa qo'shadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Korporativ boshqaruvning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini o'rganish masalalari ko'plab xorijiy olimlar tomonidan chuqur tadqiq etilgan. Jumladan, E. N. Veasey [1], R. S. Eells [2], A. Berle va G. Means [3], N. K. Chayka [4]larning ilmiy izlanishlarida korporativ boshqaruv tizimining nazariy asoslari, boshqaruv subyektlari o'rtasidagi munosabatlar va iqtisodiy samaradorlikni ta'minlashdagi mexanizmlar yoritilgan. Ularning tadqiqotlari korporativ boshqaruvni takomillashtirishda shaffoflik, mas'uliyat va manfaatdor tomonlar o'rtasidagi muvozanatni ta'minlash muhimligini asoslab beradi.

O'zbekistonlik iqtisodchi olimlar — D. Suyunov, E. Xoshimov [5], Z. A. Ashurov [6], M. B. Hamidulin [7], Sh. N. Zaynutdinov, R. I. Nurimbetov [8], E. X. Mahmudov [9], S. M. Niyazov [10], A. Suyunov [11], S. Elmirzayev [12], J. Qurbanov [13], S. Akramov [14], I. P. Najimov [15] va boshqa tadqiqotchilar o'z ilmiy ishlari orqali korporativ boshqaruvning nazariy, uslubiy va amaliy jihatlarini har tomonlama yoritib berganlar. Ularning ishlarida korporativ boshqaruvning milliy modelini shakllantirish, korxonalarda boshqaruv samaradorligini oshirish va xalqaro standartlarni joriy etish masalalari tahlil qilingan.

So'nggi yillarda ushbu mavzu doirasida amalga oshirilgan ilmiy tadqiqotlar natijasida korporativ boshqaruvni takomillashtirishga qaratilgan qator ilmiy-nazariy yondashuvlar ishlab chiqilgan bo'lsa-da, mazkur yo'nalishdagi tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarni chuqur o'rganish va ularning milliy iqtisodiyot sharoitida tatbiq etish imkoniyatlarini kengaytirish masalalari hali to'liq tizimlashtirilmagan. Shu sababli, mazkur tadqiqot ishida korporativ boshqaruv samaradorligini oshirishga doir ilmiy-amaliy mexanizmlar chuqur tahlil qilinib, ularni rivojlantirish bo'yicha taklif va tavsiyalar ishlab chiqildi.

Mazkur ilmiy yondashuvlar korporativ boshqaruv tizimini takomillashtirish, sohada iqtisodiy samaradorlikni oshirish va investitsion jozibadorlikni kuchaytirish yo'lida olib borilayotgan islohotlarning ilmiy asoslanganligini ta'minlaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda ishlab chiqarishni diversifikatsiyalash sharoitida korporativ boshqaruvning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari samaradorligini aniqlash maqsadida kompleks ilmiy yondashuv qo'llanildi. Tadqiqot jarayonida nazariy tahlil, iqtisodiy-statistik baholash, taqqoslama tahlil, ekonometrik modellash va hamda ekspert baholash usullaridan tizimli tarzda foydalanildi.

Mazkur metodologik yondashuv korporativ boshqaruv tizimining samaradorlik omillarini chuqur o'rganish, ularning ishlab chiqarish jarayonlariga ta'sirini baholash va sohani barqaror rivojlantirishga xizmat qiluvchi ilmiy asoslangan xulosalar ishlab chiqish imkonini berdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Korporativ boshqaruvni takomillashtirish jarayoni o'zaro bog'liq hamda bir-birini to'ldiruvchi uchta asosiy elementga tayanadi.

Birinchi element — bu boshqaruv organlari va aksiyadorlar manfaatlarini o'zaro integratsiyalash hamda muvofiqlashtirish orqali mavjud xarajatlarni kamaytirishga xizmat qiluvchi rag'batlantiruvchi tizimni shakllantiruvchi tashqi bozor mexanizmlaridir. Ushbu mexanizm "bozor intizomi" deb atalib, korxonalarda samarali raqobat muhitini yaratish va boshqaruv jarayonlarini ochiqlik tamoyillari asosida yo'lga qo'yishga yordam beradi.

Ikkinchi element — bu investorlarga hamda boshqa manfaatdor tomonlarga o'zaro munosabatlarda adolatli huquqiy himoya kafolatlarini yaratish, yuzaga kelishi mumkin bo'lgan nizolarni hal etishning shaffof mexanizmini ta'minlaydigan huquqiy tartibga solish tizimidir. Bunda xalqaro standartlarga mos me'yoriy-huquqiy asoslar, mustaqil arbitraj tizimlari va samarali sud mexanizmlarining mavjudligi muhim ahamiyat kasb etadi.

Uchinchi element — bu manfaatdor tomonlarning manfaatlarini uyg'unlashtirishga qaratilgan ichki korporativ boshqaruv tizimi bo'lib, unda qo'shimcha qoidalar, ichki nazorat vositalari hamda rag'batlantiruvchi mexanizmlar majmuasi o'z ifodasini topadi. Mazkur tizim korxona faoliyatining barqarorligini ta'minlash, boshqaruv samaradorligini oshirish va aksiyadorlar ishonchini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Ushbu uch elementning uyg'un faoliyati korporativ boshqaruv samaradorligini oshirishning asosiy omili bo'lib, ular o'zaro ta'sir orqali iqtisodiy barqarorlikni ta'minlaydi va sohaning raqobatbardoshligini mustahkamlaydi (1-rasm).

1-rasm. Korporativ boshqaruvni takomillashtirish elementlari⁸

“Bozor intizomi” — bu korporativ boshqaruvni takomillashtirish elementlaridan biri bo'lib, amaldagi korporativ boshqaruv tizimining tashqi mexanizmi sifatida sud-huquq tizimi tomonidan taqdim etilgan huquqiy intizomni mazmunan to'ldiruvchi muhim boshqaruv vositasidir. Ushbu mexanizm orqali bozor institutlari mavjud qonun-qoidalar va me'yorga nisbatan yanada moslashuvchan nazorat hamda muvozanat tizimini shakllantiradi. Natijada, raqobat tamoyillari asosida iqtisodiy barqarorlikni ta'minlovchi uchta asosiy bozor faoliyat ko'rsatadi: korporativ nazorat bozori, mehnat bozori va tovarlar bozori.

Mazkur tizimda tashqi bozor kuchlari korporativ boshqaruvni amalga oshiruvchi menejerlarning harakat yo'nalishini, shuningdek, ichki boshqaruv mexanizmlarining xususiyatini amaliy jihatdan belgilab beradi. Shu bilan birga, huquqiy va tartibga soluvchi institutlar iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlash hamda kuchli korporativ boshqaruv sektorini rivojlantirishga xizmat qiluvchi samarali mexanizm sifatida faoliyat yuritadi.

Samarali huquqiy tizim korporativ boshqaruv jarayonida yuzaga keladigan turli nizolarni hal etishda ishonchli vosita bo'lib, korporativ boshqaruvni takomillashtirishning ajralmas elementi hisoblanadi. Bu institutlar odatda tegishli nazorat funksiyalarini bajaruvchi qonun hujjatlari hamda tartibga soluvchi organlar majmuasidan iborat bo'ladi. Shu sababli, ko'plab mamlakatlarda korporativ boshqaruv qonunchiligi ushbu tuzilmalar faoliyatida shaffoflikni oshirish, aksiyadorlar huquqlarini himoya qilish va ularning manfaatlarini muvofiqlashtirish vositasi sifatida keng qo'llaniladi.

Mazkur jarayonda qimmatli qog'ozlar to'g'risidagi qonunchilik muhim o'rin tutadi. Ushbu qonun hujjatlari aksiyadorlarni himoya qilish, axborot shaffofligini ta'minlash hamda “insayder” savdosi kabi holatlarning oldini olishga qaratilganligi bilan ahamiyatlidir. Shu bilan birga, bu institutlar korporativ boshqaruvning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish yo'nalishida “qonunchilik monitoringi”ni amalga oshiradi, korporativ boshqaruv amaliyotini, jumladan, aksiyadorlarning xatti-harakatlarini tartibga soluvchi me'yorlarni belgilaydi.

Menejerlarni rag'batlantirish mexanizmi sifatida iqtisodiy vositalar, jumladan, aksiyadorlik opsiyonlaridan foydalanish tizimi ham amalda tartibga solinadi. Bundan tashqari, birjalarda amal qiluvchi listing talablari va korporativ boshqaruv kodekslari ham korporativ boshqaruv tizimini takomillashtirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Bu borada, AQShda 1934-yilda tashkil etilgan Qimmatli qog'ozlar va birja komissiyasi (SEC) tomonidan qimmatli qog'ozlar bozorini tartibga solish tizimi yanada takomillashtirildi. Ayniqsa, Nyu-York fond birjasi va mamlakatdagi boshqa fond birjalari ushbu komissiya nazorati ostida faoliyat yuritib, korporativ boshqaruvni tartibga solish hamda shaffoflikni ta'minlash funksiyalarini amalga oshirib kelmoqda. Shu bilan bir qatorda, ayrim tartibga solish funksiyalari Iqtisodiy hisobot standartlari kengashi (FASB) tomonidan ham amalga oshiriladi.

Qonunlar va me'yoriy hujjatlar majmuasi korporativ xatti-harakatlarni aniqlashda bozorning rolini qo'llab-quvvatlaydi va to'ldiradi. Ularning bajarilishi, shuningdek, xususi shartnomalar asosida kafolatlanadi.

Zamonaviy qimmatli qog'ozlar bozorini tartibga solish tizimining eng muhim jihatlaridan biri — bu bozor ishtirokchilari tomonidan axborot taqdim etish standartlarining aniq belgilanganidir. Ushbu yondashuv bir tomondan, investitsiya qarorlarini shakllantirishda ishonchni mustahkamlaydi, ikkinchi tomondan esa, kapital bozoriga kirish imkoniyatlarini kengaytiradi. Natijada, huquqiy tartibga solish va bozor mexanizmlari uyg'unlashib, korporatsiyalar uchun zarur rag'batlarni yaratadi hamda korporativ boshqaruv tizimini yanada samarali qiladi.

Axborot sifati va uning iste'molchi uchun ahamiyatini baholash masalasi bugungi kunda global iqtisodiy hamjamiyatda faol muhokama qilinmoqda. Mazkur jarayon korporativ boshqaruv tizimida tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarni takomillashtirish yo'lidagi eng muhim yo'nalishlardan biri hisoblanadi.

Ushbu elementda ichki mexanizmlar ham korporativ boshqaruvning iqtisodiy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirishda muhim o'rin tutadi hamda korporativ samaradorlikka bevosita ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Bunday ta'sir, avvalo, korporativ boshqaruvning mulk va nazorat strukturasiga, iqtisodiy tuzilmasiga (ya'ni o'z kapitali va qarz mablag'lari nisbatiga), direktorlar kengashining tarkibiga hamda menejerlarni rag'batlantirish shakllariga bog'liq bo'ladi. Ushbu omillar tashqi investorlarning qarorlariga ham sezilarli ta'sir ko'rsatadi.

Muhim ichki mexanizmlardan biri — bu aksiyadorlar mulkini taqsimlash, aksiyalar bo'yicha ovoz berish huquqlarini belgilash hamda ushbu ovoz berish qoidalari va tartiblarini aniq shakllantirishdir. Ovoz berish huquqi orqali aksiyadorlar korporativ boshqaruv tizimida faol ishtirok etib, direktorlar kengashining tarkibini belgilashda ham o'z ta'sirini o'tkazadilar.

Ichki boshqaruv mexanizmlarining samarali ishlashida pensiya fondlari, sug'urta kompaniyalari va investitsiya fondlari kabi institutlarning roli alohida ahamiyatga ega. Ularning faoliyati korporativ boshqaruvni takomillashtirish jarayonida tobora muhim o'rin egallamoqda. Masalan, AQShda ushbu institutlarning kompaniyalar kapitalidagi ulushi 1946-yilda 5,2 foizni, 1971-yilda 31 foizni, 2001-yilda esa 49,1 foizni tashkil etgan. Bu ko'rsatkichlar institutsional investorlarning korporativ boshqaruvdagi ta'siri ortib borayotganini yaqqol ifodalaydi.

Korporativ boshqaruvning iqtisodiy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirishda direktorlar kengashlari ham muhim funksiyalarni bajaradi. Jumladan:

direktorlar kengashi rahbariyatga o'z vaqtida malakali maslahat va tavsiyalar beradi, shuningdek, menejment tomonidan qabul qilinayotgan qarorlarni tahlil va baholashni amalga oshiradi;

kompaniyaning rivojlanish strategiyasini belgilaydi, aksiyadorlarga to'lanadigan dividendlar miqdorini aniqlaydi, yuqori boshqaruv xodimlarini tayinlaydi va ularning faoliyatini nazorat qiladi;

menejerlar faoliyatining aksiyadorlar manfaatlariga maksimal darajada mos bo'lishi uchun zarur shart-sharoitlarni yaratadi.

Ichki mexanizmlarning samaradorligi, avvalo, menejment, direktorlar kengashi hamda yirik va kichik aksiyadorlar o'rtasidagi mas'uliyatning aniq taqsimlanishiga va unga rioya etilishiga bog'liq. Ularning o'zaro munosabatlari hisobdorlik, axborot almashinuvi va ochiqlik tamoyillari asosida shakllanadi. Faqat barcha elementlarning o'zaro muvofiqlashtirilgan holda ishlashi boshqaruv tizimidagi muvozanatni ta'minlaydi va korporativ samaradorlikning asosiy omiliga aylanadi.

Bugungi kunda AQSh, Kanada, Buyuk Britaniya kabi rivojlangan davlatlarda aksiyadorlar, menejment va direktorlar kengashi o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni mustahkamlashga alohida e'tibor qaratilmoqda. Manfaatlarni to'qnashuvining oldini olish maqsadida yangi tartibga solish me'yorlari ishlab chiqilib, direktorlar kengashidagi tashqi a'zolar soni ko'paytirilmoqda hamda asosiy qo'mitalar — audit, rahbariyatni tayinlash va mukofotlash qo'mitalari — faqat tashqi a'zolardan shakllantirilishi tavsiya etilmoqda.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, so'nggi o'n yilliklarda Amerika korporatsiyalarining direktorlar kengashlari menejment tomonidan boshqariladigan organlardan strategik qarorlar qabul qiluvchi professional boshqaruv organlariga aylangan. Bu esa korporativ boshqaruvning samaradorligini oshirishda muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda. Direktorlar kengashining tarkibi, faoliyati va yondashuvlaridagi ushbu o'zgarishlar quyidagi omillar bilan izohlanadi: korporativ qo'shilish va sotib olish jarayonlarining kengayishi, moliyaviy hisobotga qo'yiladigan talablarning kuchayishi, institutsional investorlarning faollashuvi, iqtisodiyotning globallashuvi hamda raqobat sharoitlarining o'zgarishi.

Xulosa qilib aytganda, iqtisodiy munosabatlarda korporativ boshqaruvning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish zarurati korporativ tuzilmalarning iqtisodiy faoliyatini samarali boshqarish, moliyaviy oqimlarning to'g'ri taqsimlanishini va uzluksizligini ta'minlash, boshqaruvning strategik maqsadlarini ro'yobga chiqarish hamda korxonalar raqobatbardoshligini oshirish kabi muhim vazifalarni hal etishda asosiy omil sifatida namoyon bo'ladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'zbekistonning qurilish materiallari sanoati milliy iqtisodiyotning strategik ahamiyatga ega tarmoqlaridan biri bo'lib, uning samarali faoliyati ko'p jihatdan korporativ boshqaruv tizimining qanchalik mukammal tashkil etilganligiga bog'liqdir. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, korporativ boshqaruvni takomillashtirish sohada resurslardan oqilona foydalanish, moliyaviy barqarorlikni mustahkamlash, investitsiya faoliyatini kengaytirish hamda innovatsion rivojlanish jarayonlarini jadallashtirish imkonini beradi. Shuningdek, korporativ boshqaruv samaradorligini oshirish orqali shaffoflik, hisobdorlik va mas'uliyat tamoyillariga rioya etilishi soha korxonalarining bozordagi raqobatbardoshligini sezilarli darajada oshiradi. Qurilish materiallari ishlab chiqaruvchi korxonalarda

korporativ boshqaruvning milliy modelini xalqaro ilg'or amaliyotlar bilan uyg'unlashtirish zarur bo'lib, bu qaror qabul qilish jarayonlarida shaffoflik, samaradorlik va boshqaruv madaniyatini yanada yuksaltiradi. Shu bilan birga, korxonalarda moliyaviy hisobotlarni xalqaro standartlarga muvofiq yuritish, ichki audit tizimini kuchaytirish hamda investorlar ishonchini mustahkamlash maqsadida moliyaviy monitoring mexanizmlarini kengaytirish muhim ahamiyatga ega. Raqamli texnologiyalar, avtomatlashtirish va sun'iy intellekt imkoniyatlaridan foydalanish esa korporativ boshqaruv samaradorligini oshirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi hamda korxonalar faoliyatini zamonaviy iqtisodiyot talablariga moslashtirish imkonini beradi. Mahalliy va xorijiy investorlar uchun qulay huquqiy hamda iqtisodiy sharoitlar yaratish, risklarni boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish orqali sohani modernizatsiya qilish va kapital oqimini rag'batlantirish zarur. Shu bilan birga, korporativ boshqaruv, moliya va strategik menejment sohalarida malaka oshirish dasturlarini joriy etish, rahbar kadrlar uchun zamonaviy trening va amaliy seminarlar tashkil etish sohaning inson kapitalini rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi. Bozor kon'yunkturasi va texnologik rivojlanish tendensiyalarini hisobga olgan holda korporativ strategiyalarga ilmiy asoslangan prognoz parametrlarini kiritish esa soha barqarorligini ta'minlash imkonini beradi. Xulosa qilib aytganda, O'zbekistonning qurilish materiallari sanoatida korporativ boshqaruv samaradorligini oshirish istiqbollari sanoat siyosatini barqaror amalga oshirish, investitsiya muhitini yanada yaxshilash hamda milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirish yo'lida muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi. Ushbu yo'nalishlar mamlakatning iqtisodiy o'sish sur'atlarini jadallashtirish va barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishda ishonchli asos bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Veasey E. N. The Emergence of Corporate Governance as a New Legal Discipline // The Business Lawyer. – August 1993. – Vol. 48, Issue 4. – P. 1267–1271.
2. Eells R. S. F. The Meaning of Modern Business: An Introduction to the Philosophy of Large Corporate Enterprise. – New York: Columbia University Press, 1960. – 427 p.
3. Berle A., Means G. The Modern Corporation and Private Property. – New York: Macmillan, 1932. – 478 p.
4. Chayka N. K. Otsenka urovnya razvitiya korporativnogo upravleniya // STIN. – 2024. – № 1. – S. 20–24.
5. Suyunov D., Xoshimov E. Aksiyadorlik jamiyatlarida korporativ boshqaruv samaradorligini baholashning metodologik jihatlari. "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" ilmiy elektron jurnali, № 2, mart–aprel, 2018-yil.
6. Ashurov Z. A. Korporativ boshqaruv konsepsiyasi va mohiyati: ilmiy–nazariy yondashuvlar va ularni rivojlantirish. "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" ilmiy elektron jurnali, № 6, noyabr–dekabr, 2015-yil.
7. Hamidulin M. B. Finansovye mekhanizmy korporativnogo upravleniya. Monografiya. – T.: Moliya, 2008. – 204 s.
8. Zaynutdinov Sh. N., Nurimbetov R. I. Resursnaya baza i potentsial proizvodstva Uzbekistana: ispolzovaniye i effektivnost (regionalnyy aspekt) // Byulleten nauki i praktiki. Elektron. zhurn. – 2017. – № 10 (23). – S. 207–212.
9. Mahmudov E. X. Promyshlennost Uzbekistana: ekonomika, razmeshcheniye, priority razvitiya (voprosy teorii i praktiki). – Toshkent: Iqtisodiyot, 2013. – 131 s.
10. Niyazov S. M. Ekonomicheskoye reformirovaniye proizvodstvenno-tekhnicheskoy bazy stroitelstva. – T.: Fan va texnologiya, 2010. – 176 s.
11. Suyunov A. Modernizatsiya ekonomiki kapitalnogo stroitelstva na osnove sovershenstvovaniya investitsionnykh protsessov. – T.: Fan va texnologiya, 2010. – 164 s.
12. Elmirzayev S. Korporativ moliyaviy munosabatlarda soliqlarni rejalashtirish masalalari. "Iqtisod va moliya / Ekonomika i finansy" jurnali, 2018, 6 (114).
13. Qurbanov J. Davlat va korporativ tuzilmalar o'rtasidagi o'zaro moliyaviy munosabatlarni samarali tashkil etish istiqbollari. Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati. – Toshkent, 2018. – 56 b.
14. Akramov S. Mamlakatimizda aksiyadorlik jamiyatlarining investitsion jozibadorligini oshirish yo'llari. "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" ilmiy elektron jurnali, № 2, mart–aprel, 2017-yil.
15. Najimov I. P. Qurilish materiallari ishlab chiqarish korxonalarining barqaror rivojlanishini ta'minlash. Monografiya. – T.: Lesson Press, 2021. – 141 b.
16. Minervin I. G. Korporativnoye upravleniye: mirovoy opyt i perspektivy sovershenstvovaniya. Economic Report of the President. – Washington: Government Printing Office, 2003. – III, 404 p.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>